

Memorandum

Vereniging waar armen het woord nemen 'Ons Gedacht'

28.05.2024

Beste lezer

Het memorandum waarin u zo dadelijk uw tanden mag zetten, werd opgemaakt door Ons Gedacht, vereniging waar armen het woord nemen in Lier. Het kwam tot stand door en met mensen in een maatschappelijk kwetsbare positie. Op verschillende vergaderingen deelden in totaal 35 deelnemers hun ervaringen en dachten we samen na over structurele oplossingen. Daarnaast kregen we input van circa 220 verschillende mensen die tussen januari 2023 en mei 2024 met hun verhaal, probleem of vraag op ons inloophet moment langskwamen of die we ontmoetten tijdens ons outreachend werk. Tenslotte wordt dit memorandum mee onderschreven door Ligo, t' Hofke, Jeugdhulp Don Bosco (Stuw en Stek) en Straathoekwerk Lier.

Armoede is een structureel probleem in de samenleving dat door het beleid kan worden aangepakt. Het lokaal bestuur beschikt over heel wat mogelijkheden om een verschil te maken in het leven van zoveel Lierenaren die tot op heden nog elke dag vechten tegen armoede en sociale uitsluiting. De stad Lier levert op sommige terreinen zeker al goed werk. Dat benoemen we ook graag in dit memorandum. Toch moet er een versnelling hoger geschakeld worden in het bestrijden van het onrecht dat armoede nog steeds is. We hopen u met dit document te inspireren en inhoud aan te reiken voor het bestuursakkoord en de meerjarenplanning. Participatie van mensen in armoede aan het beleid eindigt uiteraard niet na het afgeven van dit memorandum, maar is een blijvende dialoog tussen lokaal bestuur en mensen in armoede. Deze participatie is van wezenlijk belang om de impact van beleidsbeslissingen in verschillende domeinen op mensen in armoede te kunnen inschatten en om een doeltreffend armoedebeleid te voeren.

We behandelen in dit document niet alle levensdomeinen, maar focussen op wonen, mobiliteit en toegankelijkheid van diensten. De keuze voor deze thema's wordt ingegeven door de ervaringen van de mensen die we bereikten, de prioriteiten die zij naar voren schoven én de hefboomen die een lokaal bestuur heeft om invloed uit te oefenen op de verschillende levensdomeinen. Daarmee zeggen we geenszins dat andere levensdomeinen zoals onderwijs of werk niet belangrijk zijn.

Heeft u na lezing van dit memorandum vragen:

Kenneth Van Sant – 0490/08 47 83 – kenneth.van.sant@saamo.be

Liesbeth Verbruggen – 0495/24 41 68 – liesbeth.verbruggen@saamo.be

Wonen

Iedereen heeft recht op een menswaardige woning. Maar dit recht staat in Vlaanderen en ook in Lier al geruime tijd onder druk. Er is een schrijnende wooncrisis aan de onderkant van de huisvestingsmarkt aan de gang. Voor veel mensen, in het bijzonder voor mensen in armoede, is een kwaliteitsvolle en betaalbare woning een onbereikbaar doel. Wonen in een woning van slechte woningkwaliteit - denk hierbij aan vocht en schimmel aan de muren, geen (goede) isolatie, slechte elektriciteit enz. - heeft een negatieve impact op andere levensdomeinen, zoals de fysieke en mentale gezondheid en onderwijskansen. Kinderen die leven in woningen met schimmel hebben vaker problemen met de luchtwegen, kinderen die leven in te kleine woningen hebben geen plaats om rustig voor school te werken ... Ook hoge huurprijzen hebben uiteraard hun effect op andere levensdomeinen: wanneer er meer dan 1/3de van het inkomen besteed wordt aan huur, blijft er niet veel over voor andere basisbehoeften.

Bovendien durven kwetsbare huurders van een slecht huurpand vaak geen woningcontrole aan te vragen uit – terechte - angst om op straat te staan wanneer de woning onbewoonbaar wordt verklaard. Dit zorgt er dus voor dat ze de wettelijke tools, gecreëerd door de Vlaamse overheid om de woningkwaliteit te bewaken, niet durven gebruiken. Door voldoende aanbod van crisiswoningen kan je bescherming bieden aan deze huurders en ondersteun je hen om hun recht op een kwaliteitsvolle en gezonde woning uit te oefenen.

Regelmatig wonen alleenstaande mensen samen, zonder dat ze een gezin vormen, vaak ten gevolg van de huisvestingscrisis. Zij krijgen dan een leefloon als samenwonende, terwijl ze niet de kosten delen zoals een gezin dit doet. Dit zorgt ervoor dat ze het financieel nog moeilijker hebben.

Het meest schrijnende gevolg van de wooncrisis ten slotte zijn mensen die dak- of thuisloos zijn. Ook dit zien we in Lier nog te vaak.

Aanbevelingen:

- Op woningkwaliteitsbewaking zet de stad in door het verplichte conformiteitsattest en met infovergaderingen voor (potentiële) verhuurders. Blijf deze dingen doen en **bewaak** ook steeds – ter aanvulling en versterking van de Vlaamse woningkwaliteitsbewaking - **de woningkwaliteit van huurwoningen** op de private en sociale huisvestingsmarkt.

- **Zorg voor voldoende aanbod aan crisisopvang.** Gebruik hiervoor eventueel leegstaande panden. Zo werk je tegelijk de leegstand weg. Een win-winsituatie dus. Projecten zoals 'Wonen met kansen' van SAAMO -met bijhorend draaiboek- kunnen hierbij inspiratie bieden. Voldoende crisisopvang haalt niet alleen mensen uit dak- en thuisloosheid, maar is ook een belangrijke factor in de woningkwaliteitsbewaking (zie hierboven).
 - Lier doet het goed in vergelijking met andere gemeenten op het gebied van het aandeel sociale woningen. Dit moedigen we ten zeerste aan vanuit onze vereniging. Toch staan er nog steeds veel mensen op de wachtlijst. **Zet dus de vele inspanningen die al geleverd zijn op het gebied van sociale woningbouw zeker verder.** Wijs hierbij niet alleen toe volgens de noden, maar **bouw ook naar de noden: kijk naar de gezinsgroottes op de wachtlijst, naar toekomstige tendensen ...** en bouw hier in verhouding naar.
 - Leg een **sociale last** – een verplicht aandeel sociale woningen -op bij de bouw van nieuwe woonprojecten.
 - In verband met het **nieuwe toewijzingsreglement in de sociale huisvesting:**
 - Breid de lokale binding uit naar het werkingsgebied. Verstreng de lokale binding niet in aantal jaren.
 - Beperk zoveel mogelijk voorwaarden die losstaan van iemand zijn woonsituatie. Leg bv. begeleiding niet op als algemene verplichte voorwaarde om een woning te krijgen via versnelde toewijzing. In sommige situaties, bv. bij kwesties van slechte woningkwaliteit, is begeleiding vaak niet nodig en het creëert een extra drempel naar een sociale woning. Bovendien belast dit diensten die deze – soms onnodige - begeleidingen moeten opnemen.
 - Objectiveer zoveel mogelijk de voorwaarden. Zo vermijd je ook de concurrentiepositie onder mensen op de wachtlijst.
 - Zorg ervoor dat kandidaat-huurders ook in de fase dat het nieuw toewijzingsreglement nog niet van kracht is, perspectief en duidelijkheid hebben. Zo is het belangrijk dat ze de wachtlijst kunnen blijven raadplegen en het systeem voor versnelde toewijzing duidelijk is.
- Een algemeen aandachtspunt: verder verfijnen van voorrang betekent ook steeds een afwijzing of uitsluiting van andere kandidaten.
- **Bewaak als lokaal bestuur mee de toegankelijkheid van sociale huisvesting nu het systeem van inschrijving en actualisatie gedigitaliseerd is.** Er wordt door de stad al actief samengewerkt met Woonstroom om infosessies te organiseren om te werken aan de digitale vaardigheden van (kandidaat-)huurders. Daarnaast moeten

we beseffen dat een deel van de (kandidaat-)huurders nooit de nodige digitale en/of administratieve vaardigheden zal hebben om zich te kunnen inschrijven of een dossier online te beheren. **Face-to-face dienstverlening door Woonstroom**, bij voorkeur niet alleen op afspraak maar ook via vrije inloop, **blijft dus nodig**.

- Geef ook mensen die boven de leefloongrens zitten maar het financieel moeilijk hebben **financiële steun** zodat ze een menswaardig leven kunnen leiden.
- Ontwikkel **een richtlijn** voor het OCMW waarbij **mensen die samenwonen, maar geen gezin vormen een leefloon als alleenstaande krijgen**.
- **Informeert mensen proactief over hun rechten**.

Mobiliteit

Mensen in armoede leggen veel trajecten te voet en met de bus af. Een goede staat van fiets-, en voetpaden – in het bijzonder voor mensen die minder mobiel zijn - en goede busverbindingen zijn dus uiterst belangrijk. Mensen geven echter aan dat er minder bussen zijn en ze geregeld te laat zijn of niet komen opdagen. Te vaak worden ze niet geïnformeerd over wijzigingen en ook de app geeft – als je er al mee kan werken - niet altijd correcte informatie. Daarnaast is er ook het nieuwe decreet basisbereikbaarheid met een serieuze impact op de mobiliteit van sommigen, vooral net voor hen die erg afhankelijk zijn van het openbaar vervoer.

Tot slot hebben mensen in armoede vaak geen auto waarmee ze groot huisvuil of zakken met pampers of ander incontinentiemateriaal naar het containerpark kunnen brengen. En al zeker geen aanhangwagen voor eventuele grotere stukken. Hierdoor geraken mensen van dit afval niet af. Of ze betalen in het geval van bv incontinentiemateriaal extra doordat ze dit bij het restafval moeten doen. Dit kan bij warm weer ook beginnen ruiken, wat niet aangenaam is.

Aanbevelingen:

- **Blijf inzetten op de (rolstoel)toegankelijkheid van voetpaden.** De Lokale Adviesraad Toegankelijkheid werkt hard aan de fysieke toegankelijkheid van voetpaden, winkels, nieuwbouw... Het is zeer waardevol dat de stad ook mensen in armoede structureel heeft betrokken in deze adviesraad. Blijf als beleid inzetten op een nauwe samenwerking met het LAT.

- Door het nieuwe decreet basisbereikbaarheid en de nieuwe vervoersregio's kunnen lokale besturen advies geven en hebben ze meer inspraak via de vervoerregioraad. Gebruik deze inspraak ten goede van de Lierse burger en zeker de meest kwetsbare. **Dring aan op een goed openbaar vervoer én goede communicatie naar en in alle stadswijken, naar het centrum en de bedrijvensites.**
- **Bekijk wat werkbare oplossingen** kunnen zijn voor het bovengenoemd **probleem van afval**. Mogelijke denkpistes:
 - Maak het maandelijks mobiel containerpark meer bekend en stel dit ook open voor grotere stukken huisvuil.
 - Zorg voor ondergrondse afvalcontainers voor zakken voor incontinentiemateriaal zodat mensen die niet op het containerpark geraken –zowel jonge gezinnen als ouderen- hier minder voor moeten betalen.

Toegankelijkheid van diensten

46% van de Belgen is digitaal kwetsbaar. Daarbinnen zit ook een groep die niet alleen digitaal kwetsbaar is, maar ook over weinig administratieve vaardigheden beschikt. Zij hebben de nodige ondersteuning nodig bij het lezen van brieven – zeker in ambtelijke taal geschreven - of het invullen van documenten. Tegelijk worden diensten zoals vakbonden, mutualiteiten, federale overheidsdiensten ... meer en meer gedigitaliseerd, gaat de telefonische bereikbaarheid achteruit, sluiten kantoren enz. Dit vormt voor mensen in een kwetsbare positie, die vaak nog meer beroep moeten doen op deze diensten, een reëel probleem.

Aanbevelingen:

- De stad Lier zet in op het dichten van de digitale kloof met het project van de Digibanken. Het project werd verlengd tot juli 2026. **Zorg voor een verdere verankering van het project na de subsidieperiode.**

Daarnaast hecht de stad duidelijke waarde aan laagdrempelige dienstverlening voor zijn burgers: je kan niet alleen digitaal een afspraak maken, maar ook mondeling of telefonisch. Op het stadskantoor word je eveneens door vriendelijke onthaalmedewerkers ontvangen en er is geen scherm meer tussen medewerker en bezoeker.

Behoud zeker deze inzet op de digitale kloof en op toegankelijkheid van stadsdiensten.
- **IJver ook mee voor deze fysieke en telefonische toegankelijkheid bij andere diensten** in het stadskantoor of bij uitbreiding op Liers grondgebied, wanneer dit

mogelijk is. Het click-call-connect principe met dienstverlening op maat van elke burger, kan hierbij richtinggevend zijn.

- **Laat niet zonder een waarschuwing per brief betalingsuitnodigingen van belasting enkel in mensen hun e-box komen.** Sommige mensen hebben ooit hun e-box geactiveerd of laten activeren voor een specifiek doel (bv tijdens corona) maar weten niet hoe ze dit moeten gebruiken en gebruiken dit ook niet. Met als gevolg dat zij er dus ook geen weet van hebben dat deze belasting in hun e-box komt. Wanneer zij dan een herinnering of een brief van een deurwaarder krijgen, krijgen zij er al kosten bij. Wanneer je eenmalig een brief stuurt om te melden dat betalingsuitnodigingen vanaf nu in de e-box komen tenzij je dit afsluit, hebben ze hier weet van en kunnen ze beslissen of ze verder hun e-box gebruiken of deze (met hulp indien nodig) afsluiten.
-